

Sygn. akt II UK 152/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku W.P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 maja 2018 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 12 października 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II w części dotyczącej
prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 10
października 2013 r. do dnia 12 listopada 2013 r. i przekazuje
sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu [...] do ponownego
rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił ubezpieczonemu W.P. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Na skutek odwołania ubezpieczonego, Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z dnia 7 maja 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał W. P. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 10 października 2013 r. na stałe.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony W. P., urodzony 10 września 1959 r., z zawodu murarz, w dniu 10 października 2013 r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Orzeczeniem z dnia 21 listopada 2013 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 7 stycznia 2014 r. potwierdziła trafność stanowiska lekarza orzecznika w tej kwestii.

Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy: kardiologa, neurologa, diabetologa i neurochirurga na okoliczność istnienia u ubezpieczonego niezdolności do pracy.

Biegli z zakresu kardiologii, neurologii i diabetologii wykluczyli u badanego ową niezdolność, natomiast biegły z zakresu neurochirurgii uznał, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy na trwałe. Biegły rozpoznał u odwołującego się zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowego i szyjnego, stan po operacyjnym czterokrotnym leczeniu dyskopatii lędźwiowej, cukrzycę, retinopatię i maculopatię, oraz nadciśnienie tętnicze. Zdaniem autora opinii, czterokrotna operacja kręgosłupa lędźwiowego zawsze doprowadza do powstania blizn i usztywnienia odcinka operowanego. U wnioskodawcy owocuje to nawracającymi dolegliwościami korzeniowymi, bardzo często o dużym nasileniu. Dolegliwości te czynią badanego częściowo niezdolnym do pracy na trwałe.

Po zasięgnięciu uzupełniającej opinii biegłego neurochirurga, który potwierdził częściową niezdolność do pracy wnioskodawcy (przy uwzględnieniu jego kwalifikacji i wykonywanych czynności), Sąd Apelacyjny [...] wyrokiem z dnia 12 października 2016 r. zmienił zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego o tyle,

że prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznał odwołującemu się na okres lat pięciu, a w pozostałym zakresie oddalił apelację organu rentowego.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że opinii biegłego neurochirurga nie można odmówić wiarygodności. Biegły wyjaśnił, na czym polega istota schorzenia wnioskodawcy oraz dlaczego i w jakim stopniu ogranicza ona zdolność wnioskodawcy do pracy zarobkowej. Wskazał, że wnioskodawca nadal pozostaje w leczeniu neurochirurgicznym, będąc pod stałą opieką medyczną, a kontynuowane leczenie daje podstawy do przyjęcia stałej częściowej niezdolności do pracy. Ustalenia i konkluzje zawarte w opinii biegłego są wiarygodne, a sama opinia spójna i logiczna. Zasadnie zatem Sąd Okręgowy przyznał opinii biegłego moc dowodową w sprawie.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, apelacja pozwanego podlegała uwzględnieniu jedynie w zakresie określającym czas trwania prawa ubezpieczonego do spornego świadczenia rentowego. Mając na uwadze wiek wnioskodawcy, prowadzony proces leczenia oraz postęp w medycynie, byłoby przedwczesnym przyznawanie ubezpieczonemu prawa do renty na trwałe i dlatego też należało, w tym zakresie, dokonać zmiany orzeczenia Sądu pierwszej instancji przez przyznanie odwołującemu się prawa do renty na okres 5 lat.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w części, tj. co do pkt II, w zakresie utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 maja 2015 r. odnośnie do daty przyznania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 10 października 2013 r., zamiast od 13 listopada 2013 r., czyli od następnego dnia od zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 57 ust. 1 w związku z art. 100 ust. 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez ich niezastosowanie, a co za tym idzie - bezpodstawne uznanie, że prawidłowe jest przyznanie wnioskodawcy prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 10 października 2013 r., w sytuacji gdy wnioskodawca do 12 listopada 2013 r. pobierał zasiłek chorobowy, a zatem przyznanie świadczenia rentowego było możliwe najwcześniej od 13 listopada 2013 r. Ponadto skarżący podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy: art. 316 k.p.c.

w związku z art. 382 k.p.c., przez nieuwzględnienie przez Sąd Apelacyjny całości materiału dowodowego zebranego w sprawie i bezpodstawnym ustaleniu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 10 października 2013 r. w oparciu jedynie o część materiału dowodowego, z pominięciem faktu, że do 12 listopada 2013 r. wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy, a zatem przyznanie świadczenia rentowego było możliwe najwcześniej od 13 listopada 2013 r., podczas gdyby Sąd drugiej instancji wziął pod uwagę całość materiału dowodowego zebranego w postępowaniu, materiał ten w zakresie daty początkowej świadczenia rentowego nakazywał poczynienie ustaleń odmiennych.

Organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego [...] w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy oraz zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne, ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego [...] w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej organ rentowy podkreślił, że nie kwestionuje uprawnień wnioskodawcy do renty, jednak nie może zgodzić się z przyznaniem prawa do świadczenia od daty wskazanej przez Sąd Okręgowy we W., a następnie przez Sąd Apelacyjny. Sąd pierwszej instancji orzekł o prawie do świadczenia rentowego, przyjmując jako datę początkową dzień złożenia wniosku o rentę. Nie przeprowadził jednak żadnego postępowania na okoliczność ustalenia końcowej daty pobierania zasiłku chorobowego. Tymczasem wnioskodawca do 12 listopada 2013 r. pobierał zasiłek chorobowy, a zatem przyznanie świadczenia rentowego było możliwe najwcześniej od 13 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie, albowiem uzasadniony jest zarzut naruszenia prawa materialnego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku.

W przedmiotowej sprawie na obecnym etapie postępowania sporny nie jest fakt spełnienia przez ubezpieczonego wynikających z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS) przesłanek nabycia prawa do okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, lecz możliwość przyznania tego prawa za okres korzystania przez odwołującego się z zasiłku chorobowego.

Trzeba bowiem pamiętać, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy zasadniczo powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Jeżeli jednak ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie Kodeksu pracy, prawo do renty powstaje z dniem zaprzestania pobierania tych świadczeń (art. 100 ust. 2 ustawy). Przepis art. 100 ust. 2 wyraźnie modyfikuje zasadę sformułowaną w ust. 1 tego artykułu, co oznacza, że pobieranie świadczeń z tytułu czasowej niezdolności do pracy wymienionych w ust. 2 *de facto* zmienia moment powstania prawa do renty - zostaje on przesunięty na czas po ustaniu wypłaty tychże świadczeń. Z art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jednoznacznie wynika, że prawo do renty nabywa się dopiero po ustaniu pobierania wskazanych tym przepisem świadczeń. A zatem, jeżeli w dniu spełnienia wszystkich warunków do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy osoba uprawniona pobiera zasiłek chorobowy lub inne świadczenie za czas niezdolności do pracy, to ustalone prawo do renty powstaje i może być realizowane z dniem zaprzestania pobierania świadczeń krótkoterminowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r., I UK 352/10, LEX nr 863945 i z dnia 8 czerwca 2010 r., I UK 16/10, LEX nr 607441). Nie jest dopuszczalne równoczesne pobieranie dwóch konkurencyjnych lub wyłączających się świadczeń z ubezpieczenia społecznego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2000 r., II UKN 458/99, OSNAPiUS 2001 nr 18, poz. 565 i z dnia 3 grudnia 2003 r., I PK 81/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 370).

Pominięcie przez Sąd Apelacyjny faktu pobierania przez ubezpieczonego zasiłku chorobowego i przyznanie mu za ten czas prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy czyni uzasadnionym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego i przemawia za uchyleniem wyroku w zaskarżonej części z mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

